

ливість відпрацювати ефективні способи взаємодії науки і практики в питаннях посилення боротьби з контрабандою та іншими митними правопорушеннями. Це сприятиме виходу колективу юридичного факультету Академії митної служби України на якісно новий рівень підготовки юристів, формуванню працівника митних органів нового типу.

Література

1. Див.: ст.ст. 9, 102 Митного кодексу України 1991 р., ст.ст. 13, 17 Проекту Митного кодексу України 2000 р. Закон України від 25 лютого 1994 р. "Про судову експертизу" // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 28. – Ст. 232.
2. Див.: Ищенко П.П. Специалист в следственных действиях (Уголовно-процессуальные и криминалистические аспекты). - М.: Юрид. литература, 1990.
3. Судова експертиза як процесуальний інститут – це дослідження, проведене знаючою особою (експертом) для установлення фактичних обставин у справі в різноманітних видах судочинства. Судова експертиза обов'язково проводиться в межах процесуальної дії "призначення і провадження експертизи" у тому або іншому судочинстві (кримінальному, цивільному, адміністративному, арбітражному, конституційному).

Судова експертиза як галузь наукового знання містить поняття предмета, об'єкта, завдань, методів судової експертизи; класифікацію судових експертиз; тенденції розвитку окремих родів (видів) судових експертиз як комплексних знань для рішення завдань розкриття, розслідування і попередження тих або інших правопорушень.

4. Див.: Сопоженцев В.А., Нестеров А.В. Экспертиза в таможенном деле. – Новосибирск: Наука, 1998.
5. Див.: Про оперативно-розшукову діяльність / Закон України від 18 лютого 1992 р. // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1992. – № 22. – Ст. 303 (Із змінами, внесеними згідно із Законами № 2549-12 від 07.07.92 // ВВР. – 1992. – № 39. – Ст.572; № 2932-12 від 26.01.93 // ВВР. – 1993. – № 11. – Ст.83; № 3784-12 від 23.12.93 // ВВР. – 1994. – № 11. – Ст.52; № 85/98-ВР від 05.02.98 // ВВР. – 1998. – № 26. – Ст.149; № 312-14 від 11.12.98 // ВВР. – 1999. – № 4. – Ст. 35); Закон України від 30 червня 1993 р. "Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю".

ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МИТНОГО ОРГАНУ В БОРОТБІ З КОНТРАБАНДОЮ ТА ПОРУШЕННЯМИ МИТНИХ ПРАВИЛ

П154

П.В. Пашко,
кандидат технічних наук,
заступник голови Державної митної служби України;
О.Ф. Батушан,
заступник начальника Дніпровської регіональної митниці,
начальник відділення БК та ПМП;
В.М. Літвінов,
начальник організаційно-аналітичного
відділення Дніпровської регіональної митниці

З давніх часів митниці охороняли фінансовий суверенітет держави. Після проголошення незалежності України перед митними органами постали більш складні завдання стосовно забезпечення економічних інтересів держави. Постановою КМ України від 26 жовтня 2000 року № 1608 прийнято "Програму протидії контрабанді та реалізації на внутрішньому ринку незаконно ввезених товарів на 2000-2001 роки", у якій чітко визначено потребу у:

- визначенні заходів, необхідних для створення дієвого механізму боротьби з контрабандою, та умов, які унеможливають реалізацію на внутрішньому ринку незаконно ввезених товарів, у тому числі шляхом активізації дій державних органів для припинення контрабанди;

- об'єднанні підрозділів організаційного, оперативно-розшукового, правового та інформаційного характеру з метою створення системи надійного захисту від контрабандного переміщення товарів через митний кордон та запобігання їх реалізації на внутрішньому ринку;
- активізації роботи, пов'язаної з виявленням та викриттям злочинних угруповань, окремих осіб, які займаються контрабандною діяльністю або сприяють її провадженню.

На цьому напрямку від підрозділів по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил чекають:

по-перше, надходження коштів до бюджету;

по-друге, виявлення та попередження порушень митного законодавства;

по-третє, створення дійового захисного бар'єру на шляху протиправної діяльності суб'єктів ЗЕД;

по-четверте, організація інформаційного забезпечення.

Практично кожне з указаних завдань зв'язано з отриманням інформації.

Надходження коштів до держбюджету є кінцевим наслідком роботи по виявленню та документуванню порушень митних правил, яке неможливе без інформації про факт їх скоєння.

Попередження порушень немислимо без отримання упереджувальної інформації про можливість їх скоєння.

Відомо, що в складі ЦРУ США працюють 90% аналітиків і лише 10% оперативних працівників. У митних органах – навпаки. Для максимального підвищення ефективності роботи митних органів необхідно кардинально змінити діяльність підрозділів БК та ПМП в частині підвищення рівня та характеру аналітичної роботи.

Захисний бар'єр, який має як психологічну (можливість притягнення до відповідальності за вчинені порушення митного законодавства), так і контролюючу (контроль за митним оформленням з боку підрозділів БК) складові частини, також не може існувати без наявної інформації про факт митного оформлення вантажу.

Ми пропонуємо, з урахуванням вимог сьогодення, на прикладі внутрішньої митниці внести зміни, які забезпечуватимуть ефективну роботу підрозділів БК та ПМП:

- 1) Зміни системи збору інформації та строків її надходження.
- 2) Створення системи аналізу і обробки інформації, що надходить, введення критеріїв її оцінки.
- 3) Змінення системи звітності про роботу підрозділів БК та ПМП.
- 4) Уведення критеріїв оцінки роботи підрозділів БК та ПМП.
- 5) Створення і впровадження методик оцінки ефективності і надійності роботи підрозділів БК та ПМП.

Це тільки “верхня частина айсберга”. Глобальний недолік теперішнього стану – це відсутність чіткої постановки задачі пріоритетного розвитку у напрямку боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил.

(Або це фіксація порушень, або профілактика, якщо так - то в якому вигляді і з якими оцінювальними параметрами, чи це пошук порушень...)

У зв'язку з тим, що митниця є складовою частиною системи зовнішньоекономічної діяльності держави, а це рухома система, то і задачі пріоритетного напрямку постійно змінюються.

Митниця – це безперервна війна інтересів двох держав. Тому нам потрібні методи виявлення потенційних джерел економічної небезпеки – держав, галузей, фірм і приватних осіб.

Необхідно створити моделі розвитку подій, формування сценаріїв, стратегії дій сторін, а звідси випливають моделі для обґрунтування системи боротьби з контрабандою, її структури, а звідси випливають завдання оптимізації.

Ця глобальна задача повинна бути поставлена перед ученими, які вивчають економічний розвиток держави.

Але працювати в цьому напрямку можна вже зараз.

Наші пропозиції: для внутрішньої митниці (а можливо і для прикордонних):

- 1) Змінити систему надходження інформації щодо вантажів, які оформляються, методом передачі інформації в електронному вигляді про оформлення ВМД у момент її надходження. На першому етапі це можуть бути ПП, ПД, АД, а також електронної копії, тільки що поданої ВМД.
- 2) Увести в митницях групи первинної обробки інформації.
Завдання підрозділу: за заданими критеріями виявляти можливі порушення митних правил та інформувати оперативні підрозділи БК та ПМП.
- 3) Пункти 1 та 2 дадуть можливість створити систему контролю за роботою вантажних відділів, буде служити і захистом від нерадивого інспектора, і аргументом інспектору, якого суб'єкт схилиє до порушення. Створюється подвійний контроль.
- 4) Змінити схему звітності про діяльність підрозділів БК та ПМП.

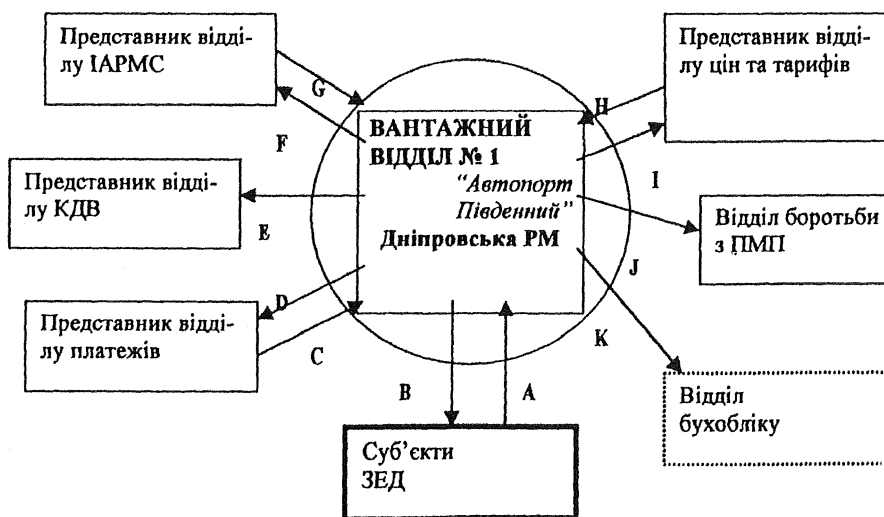
Додаток 1

Обробка інформаційних потоків на напрямку забезпечення підрозділів БК та ПМП

Проведення аналізу існуючого стану опрацювання інформаційних потоків при митному оформленні зовнішньоекономічних вантажів в оперативних підрозділах указує на те, що значна їх частина залишається поза увагою підрозділів БК та ПМП і не використовується для виявлення можливих порушень митного законодавства.

На прикладі вантажного відділу № 1 Дніпровської РМ "Автопорт Південний" проведемо аналіз діючих на даний час інформаційних зв'язків.

Напрямки інформації
що опрацьовується при митному оформленні
зовнішньоекономічних вантажів на вантажному відділі

Суб'єкти (А, В):

- на етапі оформлення до вантажного відділу надається повний пакет документів з копією ВМД в електронному вигляді;
- на етапі взяття на облік надає інформацію для звірення з даними в обліковій картці.

Відділ платежів (С, D):

- до відділу платежів надається акт митного огляду для визначення країни походження, ідентифікації вантажу на відповідність товарусупровідним документам, у зворотному напрямку надходить інформація про прийняте рішення.

Відділ КДВ (Е):

- до відділу двічі на тиждень надається в електронному вигляді інформація для зняття / ставлення на контроль щодо книжок МДП або ПВ з зазначенням номера ВМД, строків доставки, митниці на кордоні;
- раз у день заповнюються журнальні форми з експортно-імпортних операцій окремо з ПВ та книжках МДП;
- раз на день до ВКДВ (представникові або безпосередньо до відділу) передаються реєстри за ГПП, ПД, АД у твердій копії;
- інспектор вантажного відділу дає підтвердження по ЕК та TR80 (перевезення між митницями) /робота ВКДВ/;
- представник ВКДВ дає умовне або фактичне завершення імпорту.

Виконання функцій підрозділу ВКДВ інспекторським складом виникло за умови введення в дію контрольних функцій за доставкою вантажу без відповідних структурних змін.

Відділ ІАРМС (F, G):

- представники відділу проводять перевірку ВМД на санкції з підтримкою відповідної бази даних; формують звіти в електронному вигляді (форма 8, бартер, Ашгабадська угода, затримані вантажі)

Відділ тарифів і вартості (H, I):

- до цього відділу подаються запити щодо встановлення цін на аудіо-, відеотехніку, меблі тощо, через нього вантажний відділ звертається до лабораторії;
- від відділу отримується інформація щодо товарів, які віднесені до "групи ризику".

Відділ боротьби з ПМП (J):

- до відділу надається інформація про виявлені порушення митних правил.
- Відділ бухгалтерії (K):
- від вантажного відділу отримує звіт за голографічними етикетками.

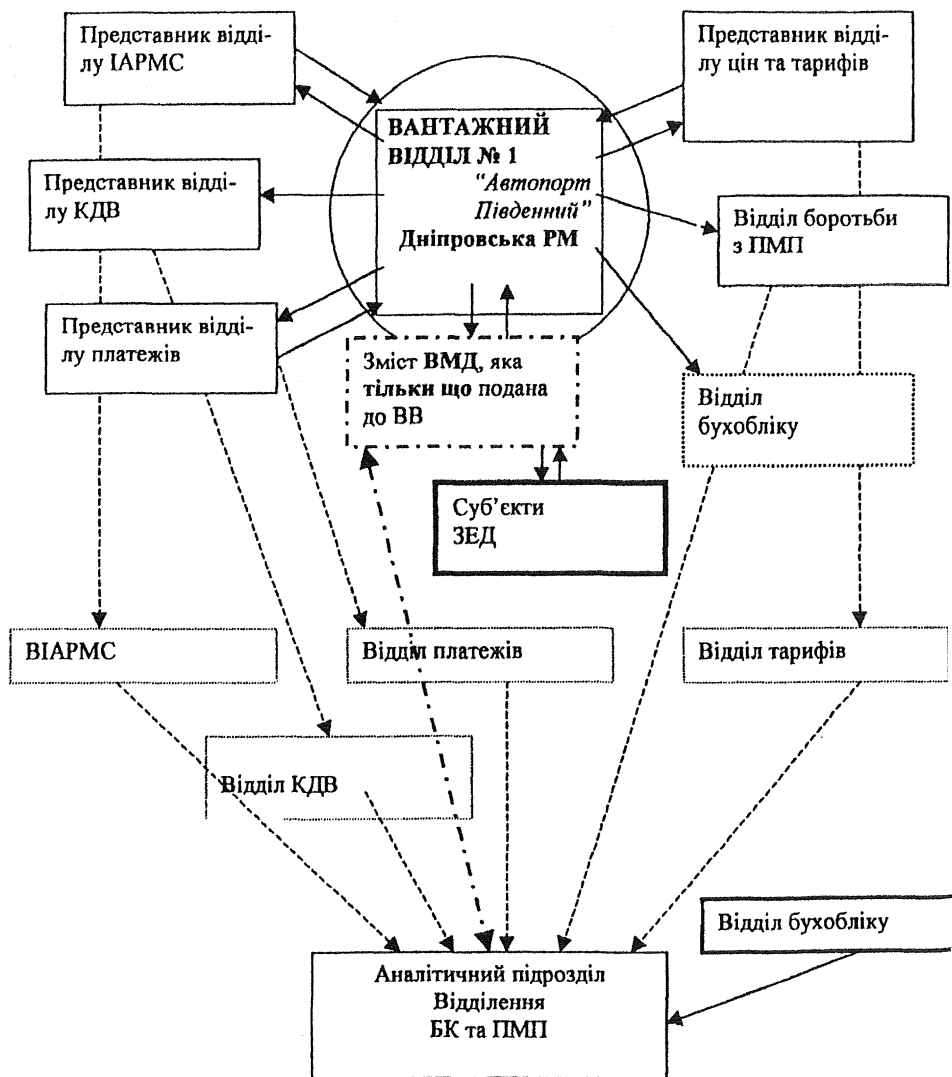
Указані інформаційні блоки в своїй більшості є предметом оперативної зацікавленості підрозділів БК та ПМП і можуть бути використані за умов своєчасного надходження для опрацювання в організаційно-аналітичному підрозділі відділення, з метою:

- формування зрізу оперативної обстановки на всіх ділянках митного контролю;
- оперативної обробки даних для виконання поставлених завдань, що впливають на всіх напрямках роботи підрозділів БК та ПМП;
- проведення вибіркового поглибленого аналізу матеріалів митного оформлення вантажів суб'єктів ЗЕД щодо протидії протиправній діяльності;
- прогнозування змін оперативної обстановки для своєчасного прийняття рішень.

Для повноти та оперативності відстеження змін, що проходять у зоні митного контролю, вбачається за необхідне наявну інформацію, яка відображає стан дій "post factum", доповнити додатковою, упереджувальною інформацією. Такою є зміст декларацій у момент їх подання до вантажного відділу. Час повного оформлення ВМД може бути використаний підрозділами БК та ПМП для прийняття рішення та, за необхідності, здійснення потрібних оперативних заходів контролю.

Таким чином, виникає потреба організаційно-технологічних та структурних змін в опрацюванні діючих інформаційних зв'язків.

Напрямки інформації,
що опрацьовується при митному оформленні
зовнішньоекономічних вантажів на вантажному відділі
та джерела їх передачі до аналітичних підрозділів БК та ПМП

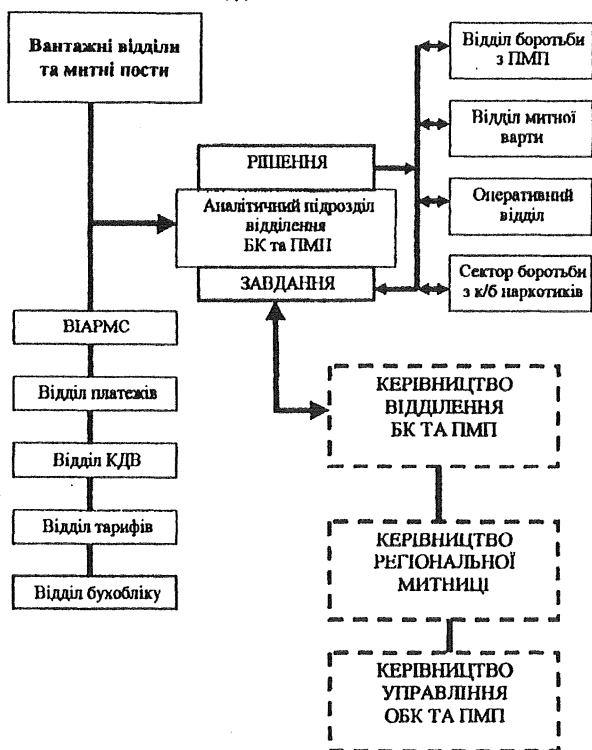
З метою ефективного обробки інформації в штат організаційно-аналітичного відділу відділення БК та ПМП додатково вводиться

група первинної обробки інформації.

Група складається з 3-4 фахівців (роботу яких, можливо, слід організувати цілодобово або позмінно протягом 12-15 годин), яким надано доступ до визначених баз даних, які формуються іншими підрозділами митниці, з обов'язковим розподілом зон оперативної уваги та авторизованого доступу до баз на своєму напрямку. Відповідно до категорії інформації вживаються заходи щодо її захисту від несанкціонованого доступу та від викривлення. До таких заходів можуть бути віднесені: обмеження кола джерел інформації, авторизація доступу до неї, відповідна оплата праці, надання профспілкових пільг тощо.

Інформаційні потоки подаються до організаційно-аналітичного відділу таким чином.

Напрямки інформації,
що опрацьовується аналітичним підрозділом
Відділення БК та ПМП

Вантажні відділи та митні пости – надають інформацію в електронному вигляді про тільки що подані ВМД.

Відділ ІАРМС за допомогою свого представника на вантажному відділі забезпечує під час відправки даних за оформленими ВМД, ВМТ, ПП, ПД, АД до ЦБД передачу їх до організації-аналітичного відділу в режимі “реального часу”.

Таким же чином забезпечується передача інформації щодо суб’єктів ЗЕД, які поставлені на облік у вантажному відділі.

Цим же відділом надається довідкова інформація, що стосується митного оформлення вантажів (узагальнений перелік суб’єктів ЗЕД та закордонних партнерів, до яких застосовано санкції, дані щодо затриманих вантажів, за бартерними поставками, курси валют, дані щодо анулювання ВМД, ПП, ПД, АД).

Відділ КДВ власними силами або з залученням свого представника на вантажному відділі своєчасно надає інформацію щодо оформлених ПВ, книжок МДП, ПП, ПД, АД, електронну копію інформації, наданої до ЦБД щодо фактичного або умовного завершення імпорту, підтвердження експорту.

Дана позиція передбачає повне укомплектування штату відділу ВКДВ з метою зняття додаткового навантаження інспекторського складу ВВ.

Відділ тарифів та вартості постійно підтримує довідкову базу даних щодо індикативних цін; товарів, віднесених до “групи ризику”.

Відділ платежів – надає необхідну довідкову інформацію.

Відділ бухгалтерії постійно надає інформацію про надходження коштів за рішенням суду та митниці (штрафи, конфіскації ...).

Відділ по боротьбі з ПМП надає інформацію щодо заведених справ про ПМП, змін у стані їх провадження, надходження інформації з судів, виконавчих органів Мінюсту.

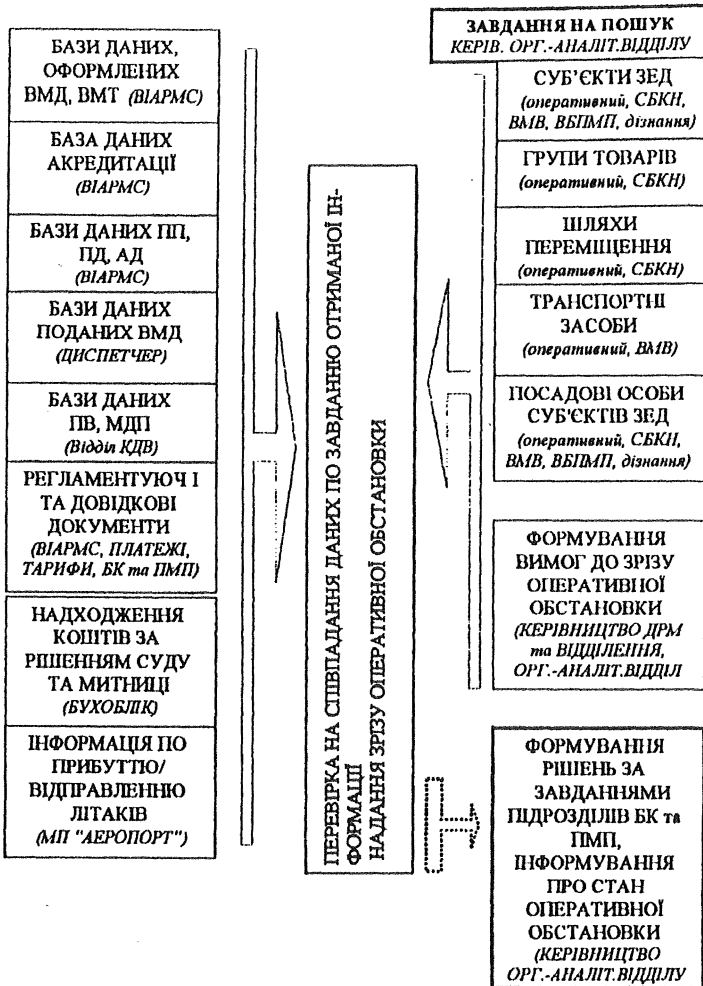
Митний пост “Аеропорт” надає дані щодо прибуття / відправлення літаків, у тому числі і чартерних рейсів.

Усі вказані дані подаються до ОАВ з періодичністю в 1 годину з обов’язковою фіксацією часу приймання інформації та даних на особу, що їх підготувала.

У завдання групи входить первинна обробка отриманої інформації на предмет виявлення інформації, яка визначається в завданні на пошук (оформлення вантажів визначеними суб’єктами ЗЕД, оформлення окремих груп товарів, шляхи переміщення вантажів по країнах відправлення та отримання вантажів, наявність у полі зору окремих транспортних засобів або посадових осіб суб’єктів ЗЕД).

Крім цього, в завдання групи входить формування за визначеною схемою та критеріями зрізу оперативної обстановки.

ТЕХНОЛОГІЯ РОБОТИ ГРУПИ ПЕРВИННОЇ ОБРОБКИ ІНФОРМАЦІЇ

Завдання на пошук формуються керівником організаційно-аналітичного відділу на основі запитів підрозділів БК та ПМП в межах їх компетенції. Інформація, що добувається групою первинної обробки, з метою обмеження кола осіб та захисту оперативних наробок надходить безпосередньо начальнику ОАВ, а через нього – ініціатору запиту або керівництву.

Указаними завданнями не обмежується діяльність організаційно-аналітичного відділу. Зокрема інформація, отримана в результаті роботи групи первинної обробки інформації, може бути використана для поглибленого вибіркового аналізу діяльності суб'єктів ЗЕД, напрацювання рекомендацій іншим оперативним підрозділам відділення, прогнозування розвитку оперативної обстановки.